

פרוטוקול מס' 22/7

טיטיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ד', י"ח בטבת, תשט"ו - 12.1.55, בשעה 9.00.

בכור:

- חברי הוועדה: ש. פרסיץ - היו"ר
- מ. ארם
- ש. גריידי
- א. כלפון
- ש. כפרית
- ב. כצנלסון
- י. סמילנסקי
- ד. צברי
- א. רוזנאל-נאור

מוזמנים: ד"ר אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
מר סיוחס - מנהל לשכת הנוער, משרד החינוך
גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

נעדרו:

- מ. אונא
- א. ברמן
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- ד. נצר
- י. ש. רוזנברג

סדר-היום: סקירה על פעולות לשכת הנוער.

=====

היו"ר ש. פרסיץ: אני פותחת את הישיבה.

י. סמילנסקי: ברצוני לשאול על גורלם של שני נושאים שהוועדה צריכה היתה לדון בהם. הנושא הראשון - מכס על ספרי אמנות - הועמד כבד על סדר-יומה של הוועדה, אך בסופו של דבר לא נדו בו.

הנושא השני הוא הצעתו של חה"כ בן-אשר לקבוע סטאטוס מיוחד לסטודנטים מההתיישבות החדשה, אשר הובא לכנסת כהצעה לסדר-היום והועבר לוועדה זו על-סמך שתביע את דעתה בענין ותחליט אם כדאי להגיש את ההצעה בצורת חוק לקריאה ראשונה בכנסת. הצעת חה"כ בן-אשר הועברה לחוות-דעתה של הוועדה בדאסית כהונתה של כנסת זו, וכדאי היה להגיש את חוות-הדעת למליאת הכנסת לפני שזו תפיק את תפקידה.

היו"ר ש. פרסיץ: האלת המכס על ספרי אמנות הורדה מסדר-יומה של הוועדה, מפני שוועדת הכספים טיפלה בשאלה זו ואף קיבלה החלטות, שנמסרו כאן לוועדה על-ידי בא-כוח משרד החינוך, בעת שדובר על עניני מכס. ועדת הכספים החליטה להחזיר את המצב ששרר לפני פרסום צו המכס האחרון, ולדון בהגדרה חדשה של ספרי אמנות.

י. סמילנסקי: הייתי מציע לקבל את העתק ההחלטה שנתקבלה בוועדת הכספים בענין זה.

היו"ר ש. פרסיץ: אעשה זאת. אסף להצעתו של חה"כ בן-אשר, הרי הוא שגה בהביאו אותה כהצעה לסדר-היום ולא כהצעת חוק. אני גם חשבת שוועדת החינוך והתרבות צריכה להמין את ההצעה לקריאה שניה וסליסית בכנסת, ורק זה עתה נתברר לי כי טעיתי, מפני שהוועדה צריכה לחוות-את דעתה אם כדאי למסור את ההצעה לממשלה, על-סמך שתעבד אותה בצורת חוק ותביא אותה לקריאה ראשונה לכנסת.

או.

י. סטילנסקי:

אני מציע לדון בעניין זה בהקדם האפשרי. יחד עם זאת הייתי מציע - אם הדבר אפשרי - לומר לחה"כ בן-אשר כי לא ילך בדרך בה הלך, אלא יביא את הצעתו לסליאת הכנסת בצורת חוק.

היו"ר ש. פרסיץ:

אין זה מתפקידה של הוועדה לייעץ לחה"כ בן-אשר כיצד עליו להגיש את הצעתו, אם כי אני עצמי ייעצתי לו להניחה על שולחן הכנסת בצורת חוק.

אני מעמיד את השאלה הזאת לטור-יומה של הוועדה בעוד שבועיים ואיני חושבת שהה"כ בן-אשר צריך להיות מוזמן לאותה הישיבה. אם הוועדה תחליט שכדאי להגיש את ההצעה בצורת חוק לקריאה ראשונה, יימסר הדבר למטטלה, ומסנדר המספטים יכין את החוק.

עתה נשמע מפי מר פיוחס סקירה על פעולות לשכת הנוער.

מר פיוחס:

ברצוני למסור לוועדה על התפתחויות חדשות בטח העבודה בלשכת הנוער.

מטרתנו כבר פעם בוועדה זו דין-וחשבון סקיף על פעולותיה ומהותה של לשכת הנוער, ולכן אינני סבור שכדאי לפתוח שנית בתיאור כללי, אלא אסתפק רק בציון המגמות של ההתפתחויות החדשות.

השטח הראשון בו חלה הגברה ניכרת של פעולתנו הוא ביסובי-עולים. אין זאת אומרת שאנו מספקים כבר את כל הצרכים מבחינת הטיפול בנוער, אבל בכל אופן חלה בשטח זה התפתחות ניכרת ומ-100 נקודות בהן אנו פועלים 50 הן ביסובי-עולים.

כשאמרתי: 100 נקודות, לקחתי בחשבון את חיפה בתור נקודה אחת. בחיפה הפעולה בקרב הנוער התפתחה בזמן האחרון עקב יזמתו של ראש העיר בפתחת רשת של פנות שחק המרכזות ילדים מהרחובות. זוהי פעולה רחבה, רבת-היקף ותנופה, ואני מונה אותה כנקודה אחת.

הפעולה בקרב הנוער ביסובי-עולים נעשית בסני כוונים: א. הקמת מרכזי-נוער במעברות; ב. הקמת מועדונים בטובי-עולים.

בתכניתנו להקים מקום ריכוז לנוער בכל מעברה גדולה. אנחנו נעזרים בזה על-ידי מחלקת הקליטה של הסוכנות המעמידה לרשותנו בדונים או צריפים וכן שטח קרקע מתאים.

י. סטילנסקי:

מה גיל הילדים שבקרבים פועלת לשכת הנוער?

מר פיוחס:

יש ילדים עד גיל 14 - זוהי קבוצה אחת, ישנה קבוצה שניה הכוללת ילדים בגיל 14 - 17 והפעולה בקרב הקבוצה זו מבוצעת בסיתוף-פעולה עם הגדנ"ע.

מה כולל מרכז-נוער?

בדרך כלל מקימים במעברה בשטח מתאים מספר צריפים או בדונים, הגובלים בשטח מיסורי, עליו אפשר להתקין מגרש משחקים. אחד מהיטגים הגדולים ביותר של פעולה זו ראינו בכך שהמדריכים העובדים במרכזי הנוער גרים במעברה. בהר-טוב, למשל, לא קיבלנו לעבודה מדריכים אשר לא התחייבו לגור במקום. הוא הדין לגבי מרכזי-הנוער במעברות זרנוגה, בהריה ועוד.

הזדהות המדריך עם בני-המקום, הזדהותו עם תנאי חיינם ובעיותיהם היא חשובה מאד, כי על-ידי זה רוכש המדריך את אמונם של היל' הנוער והטובגרים לעבודתו.

מגמתו של מרכז-הנוער היא לתת לנוער פורקן באמצעות המשחקים, ובילוי בטעות הפנאי שלו מביח-הספר, או לגבי נוער עובר - בטעות שלאחר העבודה. אך אין אנו סבורים שלגבי נוער במעברות, בייחוד לגבי נוער שלטעלה מגיל 13 אפשר יהיה להסתפק בתכנית של בידור ונופש בלבד. צריך לתת לנוער זה טהור הקסוד יותר לבעיות חיות, הקסוד יותר עם הכנסו לכניסה לחיי כלכלה. במליט אחרות - יש לתת לנוער זה הכשרה וחינוך טרום-מקצועי. לסם כך יש להקים במרכזי-נוער בתי-מלאכה להכשרה טרום-מקצועית.

או.

טר מיוחס: נטח זה חלה התפתחות-טה, בייחוד באזור ירושלים. לצערנו, אין מסדר החינוך יכול ליטול על עצמו את כל הטעם התקציבית הכרוכה בהקניית חינוך טרום-סקצועי. וכאן בא לעזרתנו "הדסה", המקיימת אתנו שיתוף-פעולה מבורך, ובזמן האחרון מטפת-פעולה אתנו גם מחלקת עליית-הנוער של הטכנות.

"הדסה" נכנסה לשיתוף-פעולה אתנו במעברת הר-טוב והקימה עם מרכז-הנוער בתי-מלאכה. זה אינו כולל את פעולת "מפתן". בזמנו פנינו ל"מפתן" וביקשנו כי את בתי-המלאכה שלהם יקטנו בתוך מרכז-הנוער. אך לצערנו "מפתן" לא מצא אפשרות לכך. הם פועלים בהר-טוב, אם כי בצורה קצת מבודדת.

האם אורט אינו פועל גם?
ס. ארם:

בהר-טוב לא. "הדסה" הקימה את בתי-המלאכה שלה בתוך מרכז-הנוער. קיים עם בית-מלאכה לנדרות, ישנה מתפרה ניטום שעורים למשק-בית. כל הפעולה הזאת מקיפה כ-80 - 60 בני-נוער.

בהתאם לתכנית, תלמידי הכיתות העליונות בהר-טוב מקבלים את ההכשרה הטרומ-סקצועית בבית-המלאכה במרכז-הנוער. שעורים אלה ניתנים בשעות הבוקר, במסגרת תכנית לימודי המלאכה בבית-הספר היסודי. בשעות אחר-הצהריים הילדים באים למרכז-הנוער ולבית-המלאכה לפעולה חופשית יותר ועובדים עם על-סמך הידיעות שרכשו בשעורי בוקר. מלבד תלמידי בתי-הספר בהנות מתי-המלאכה גם קבוצות בני-נוער בגיל 14 ומעלה שאינם לומדים בבית-הספר. אך אנחנו מאלצים אותם לבקר בבית-ספר לנוער עובד וסם הם רוכסים את ההכשרה החינוכית הכללית. בין אלה ישנה קבוצה של 15 נערים הלומדים נגרות, ואשר לולא קיום בתי-המלאכה היו מוטטים או עושים כל מיני עבודות, אך לא לומדים דבר מה יסודי. נערים אלה מקבלים מסלום של לירה אחת ליום במסוצע תמורת עבודתם בבית-המלאכה. התסלום מחושב לפי שיטת נקודות.

קיימת עוד קבוצה מצריכה לעסוק יותר בחקלאות. אך "הדסה" אומרת שהיא עוסקת רק בפיתוח המלאכה ואילו מסדר החינוך אינו יכול להחזיק על-חשבוננו מדריך לקבוצה זו ונוסף לזה לתת סובסידיה לכל נער. לכן לא ידוע עוד מה תהיה גורלה של קבוצה זו. כיום כל החינוך הטרומ-סקצועי והסקצועי למחצה הוא על-חשבון "הדסה", ורק אותן הקבוצות הלומדות בבוקר, במסגרת בית-הספר היסודי, מוחזקות על-ידי מסדר החינוך.

הילדים העובדים בבוקר בבית-המלאכה מקבלים ארוחת-בוקר מקבוצת מסק-בית מכינה אותה.

קיימות שתי קבוצות של בנות הלומדות תפירה, 15 בנות בקבוצה. יחד עם קבוצת נערים הלומדת חקלאות וקבוצה שניה של נערים הלומדים נגרות, מגיע מספר בני-הנוער הלומדים בבתי-המלאכה ל-60.

צירוף בתי-המלאכה והכשרה טרום-סקצועית לפעולה במרכז-הנוער מקנה לעבודתו של מרכז-הנוער יציבות ויחס של כבוד מצד הילדים והוריהם. רק המסחק עצמו, עם כל התועלת שיש בו לגבי ילדי העולים בחזרת ילדותם, לא היה מניח את דעת ההורים ויתכן כי אף לא את דעת הנערים שהם פרגמטיים.

אמרת כבר כי שיתוף-הפעולה עם הגדנ"ע הוא לגבי נוער מגיל 13 ומעלה. ההכשרה הטרומ-צבאית ניתנת על-ידי סדריכי גדנ"ע, אך הוסכם כי מנהל מרכז הנוער מסונה גם על פעולות הגדנ"ע, אף כי אין הוא איש צבא. לא קל היה להשיג את הסכמת הגדנ"ע להסדר זה, אך בכל זאת הצלחנו להגיע אליו. יש גם בין סדריכי גדנ"ע הגרים במקום.

מנהל הנוכחי של מרכז-הנוער הוא בחור בעל-השכלה תיכונית, שירת בצבא, ואף כי איננו מורה מוסמך יש לו ניסיון בהדרכת הנוער. הוא גם כיום תלמיד-המכון הגבוה לידיעת הארץ שמתנהל על-ידי ההסתדרות בשיתוף עם האוניברסיטה. זהו בחור בעל אידיאלים, הרואה בתפקידו זה שליחות ומתיחס אליו במלוא הרצינות.

או.

טר טיוחט:

המועצה האזורית בית-סטט משתפת פעולה אתנו,
ואנחנו רואים בזה חטיבות גדולה, כי בסופו של
דבר הגנו רוצים להעביר את האחריות על מרכז-הנוער לידי המועצה.

לשכת הנוער במסדר החינוך ולשכת הסעד בנצואות
בהוצאות מרכז-הנוער, ב-50% כל אחת, והתקציב החדשי של שני הגורמים האלה
מגיע ל-600 לירות. "הדסה" נוצאת בהוצאות החינוך הטרנס-סקצועי, והגדנ"ע,
על-ידי כוח-האדם שלו, נושא בהוצאות החינוך הטרנס-צבאי. אינני יודע מה
תקציבה החדשי של "הדסה" למפעל זה, אבל אני חושב שהיא מסתכמת בכמה מאות
לירות, בנוסף להסקעות שהיו בייסוד בתי-המלאכה.
"הדסה" פועלת כרגע רק בפרוזדור ירושלים, אם
כי אנו רוצים שתרחיב את פעולתה.

בפרוזדור ירושלים קיים עכשיו שיתוף-פעולה בין
ארבעת הגורמים: מסדר החינוך-לשכת הנוער, "הדסה", עליית-הנוער וגדנ"ע.
התכנית היא להקים 3 מרכזי-נוער דוגמת ה הקיים בהר-טוב במקומות הבאים:
קסטל, מעברת תלפיות ובית-סזמיל.

עליית-הנוער נטלה על עצמה לדאוג לתקציב עבור
ההוצאות החינוכיות-החברתיות, אשר בהר-טוב מתכנסות מתקציב מסדר החינוך
ומסדר הסעד. פירוש הדבר שעליית-הנוער נטלה על עצמה את האחריות לקיום
3 המרכזים הנוטרים בפרוזדור ירושלים. "הדסה" תישא בהוצאות החינוך הטרנס
סקצועי במקומות אלה, כפי שהיא עושה בהר-טוב, והגדנ"ע ישא בהוצאות החינוך
הטרנס-צבאי.

אני חושב כי מאופן הפעולה בהר-טוב אפשר להסיק
סקנות לגבי הפעולה ביתר המעברות. לדעתנו כל תכנית חינוכית לטיפול בילדים
ובנוער ממעברות ומישובי-עולים צריכה לכלול את כל האלמנטים האלה: תכנית
חינוכית-חברתית, בידור ונזופס, חינוך טרום-סקצועי, באורה מודגשת יותר לגבי
נוער מגיל 13 ומעלה, וחינוך טרום-צבאי לגבי ילדים מגיל הנ"ל. כדי שהפעולה
בקרוב הנוער תצליח צריכה להיות אינטגרציה של כל היסודות הללו.
לדעתנו צריך לסאוף לכך כי הפעולה בקרב הנוער
ביתר חלקי הארץ תיבנה לפי אותה המתכונת הקיימת בהר-טוב. אך עדיין לא
דובר על כך.

לשכת הנוער פועלת עוד ב-12 מעברות גדולות כמו
רחובות, זרנוגה, טגדל-אסקלון, באר-שבע-שיכון א', בהריה, אגרו-בנק ליד
חדרה, טבריה ועוד. בכל המקומות האלה אנו מחפשים לנו שותפים, כי מסדר החינוך
מתקצבו אינו יכול לסאת בהחזקת המרכזים. במעברת אגרו-בנק, לטל, אנו מקיימים
שיתוף-פעולה עם עיריית חדרה ועם לשכת הסעד המקומית, ברחובות - עם ויצ"ו,
בזרנוגה - עם לשכת הסעד המקומית, בהריה - עם המועצה המקומית, ויצ"ו
ומסדר הסעד.

אינני יכול לומר, כי גם במקומות אחרים הפעולה
בקרב הנוער נעשית באותה האינטגרציה הקיימת בהר-טוב. במקומות אחרים אין
עדיין חינוך טרום-סקצועי ולא בכל מקום קיים שיתוף-פעולה עם הגדנ"ע.
דבר זה הוא עדיין בבחינת שאיפה, ואני חושב שכל הגורמים המספלים בנוער צריכים
לסאוף לכך.

פעולתה של לשכת הנוער במוטבי-עולים.

פעולתנו בשטח זה לא התרחבה עד לינה האחרונה. בזמן אחרון נמצא גורם
הטוכן לשיתוף-פעולה אתנו במסדים רחבים, וזוהי תנועת המוטביים.

לעת-עתה התחלנו לפעול ב-11 נקודות, אם כי התכנית
היא ל-20 נקודות. במקומות בודדים אנו מסתפים פעולה עם גורמים אחרים.
אני אומר כי התכנית היא לגבי 20 נקודות, וזוהי ההתחייבות לגבי שנת כפטים
זו. איננו יכולים להכנס להתחייבויות נוספות בטרם יאושר התקציב החדש.

אם אמרתי שלשכת הנוער פועלת ב-12 מעברות ו-20
מוטבי-עולים, הרי אפשר להסיק מזה כי במספר מקומות רב אין כל פעולה מצדנו.
אך בסידה שהכנסת תהיה מוכנה להגדיל את תקציבנו נרחיב את פעולתנו ככל האפשר.

או.

היו"ר ש. פרסיץ: הייתי חפצה לדעת אם גקשר עם החינוך הטרם - מקצועי נקבעה תכנית טווייטת או שהולכים לפי השגרה המקובלת שבנים צריכים ללמוד נגרות ובנות - תפירה.

מר מיוחס: קיימת ועדה מיוחדת מטפלת בבעיה זו. הוועדה מורכבת מנציג המחלקה לחינוך מקצועי של "הדסה", מנציגי הפיקוח/המקצועי במשרד החינוך, מנציגי משרד העבודה וגם אנשי החינוך המקצועי ממשרד הסעד, היינו מומחים של "מפתן". נכון הוא שטרם נקבעה תכנית להכשרה טרום-מקצועית, אבל ישנה טכנה לטעות מהשגרה הקיימת. בהר-טוב, למשל, רוצים לפתוח סנדלריה אשר תספק את צרכי המקום, ו"הדסה" מוכנה להחזיק בסנדלריה זו איש מומחה אשר יטפל ב-4 בערים שילמדו אצלו.

לגבי סלאכה לבנות אין אנו מסתפקים בתכנית המקובלת בבתי-הספר, אלא מאפשרים לבנות להביא מהבית כל בגד הסעון תיקון, והן עוסקות את התיקונים בהדרכת מורה, שהיא דרך-אגב, תושבת הר-טוב. תיקון הבגדים בסעורי הסלאכה מהווה עזרה לא תסוער בטביל הבית.

במתן החינוך הטרם-מקצועי יש באמת חיפוש לאחר דרכים חדשות כדי לספק את הצרכים ולהכין את הנוער לצורת החיים בישוב. הוועדה מטפלת בכל זה.

ד"ר אבידור: אפשר לשאול את השאלה: מה תרם משרד החינוך לפעולה בקרב הנוער במערכת תלפיות, בבית-טזמיל ובקסטל? - תרומתנו כפולה. קודם כל לזכותו של משרד החינוך יש לזקוף את התיאום בין כל הגורמים המטפלים בנוער במקומות אלה; שנית, לולא היה במקום מורה המקבל מסכורתו ממשרד החינוך אי אפשר היה לארגן את הפעולה אחר-הצהרים, כי אף מורה לא היה מסכים לבוא למקום רק לשעות אחר-הצהרים.

מר מיוחס: נכון שיצירת הוועדה המונה מעין רשות עליונה לתיאום היא יזמתו של משרד החינוך, ומנהל המשרד, בעזרת השר, הביא את כל הגורמים המטפלים בנוער לטייתוף-פעולה.

בשנתיים האחרונות החליפה בעיית החינוך הזר - בעיית הטיסיון - אשר אילצנו לפתוח בפעולה נגדית. לעזרתנו באה "קרן ילדינו" המקציבה סכומים ניכרים לפעולה נגד החינוך הזר. הקרן טובה כרגע 100,000 דולאר ואני מסער סמוצאים טמנה כ-4500 - 4000 לירות לחודש.

היו"ר ש. פרסיץ: הקרן נוסדה על-ידי תרומה של מספחה אחת, בגובה של 100,000 דולאר ולאחר-מכן נכנסו סכומים ניכרים גם מסקורות אחרים.

מר מיוחס: בעזרת "קרן ילדינו" התחלנו בפעולה, ראשית כל בירוסלים. בטכונת מוסדרה היו פועלים 5 מיסיונרים ולכן היה צורך דחוף להקים שם מועדונים כדי להוציא את הילדים מהמיסיונרים. בטוסדרה נפתחו שני מרכזי-נוער; אחד המיועד יותר לילדים מבתי-ספר דתיים, וילדים הלומדים בבתי-ספר לא-דתיים אך רוצים להיות בסועדון דתי; השני מיועד לילדים מבתי-ספר ממלכתיים. המועדון הראשון נפתח על-ידי "קרן ילדינו". זהו מרכז-הנוער "תקותנו". המועדון השני נפתח בעזרת לשכת-הנוער, זהו מועדון "המריבה". מבלי לדעת שתהיה התפתחות מעין זו סמכנו ידינו על תכנית ארגון אמהות עובדות לפתיחת המועדון, כי ראינו בכך חשיבות רבה מאד. מועדונים אלה מסמטים צורך חיוני מאד, כי בהם מוצאים מקום למסחק ולבידור עטרות ומאות ילדים בשעות אחר-הצהרים. מועדונים אלה מבוקרים בהמונים. במועדון הדתי מבקרים יום-יום כ-300 - 250 ילד. במועדון השני מבקרים פחות ילדים, במידה והם מושפעים מאיזמי הסביבה ומפחדים לבוא. המועדון הדתי פתוח בפני כל ילד, ללא הבדל בית-ספר.

כן נפתח בעזרת "קרן ילדינו" המועדון בתלפיות, סטתתף בו גם ארגון נשים דתיות בלתי-מפלגתיות.

או.

טר טיוחוס:

מועדון חסוב אחר הוא המועדון בבית-זית,
ליד סוצא. בטקום זה השפעת החינוך הזר היתה
גדולה לא רק בקרב הילדים כי אם גם בקרב המבוגרים, ועל כן ראינו צורך
לפתוח עם מועדון לבני-נוער. המועדון נפתח בשיתוף עם ה"עובד הדתי".

גם בבית-הספר "באולים" בקעה נפתח מועדון
בשיתוף עם "קרן ילדינו".

בעין-כרם ישנם שני מועדונים: ליד בית-הספר
הממלכתי וליד בית-הספר הממלכתי-הדתי. כל ה בשיתוף עם "קרן ילדינו".

כן נפתח מועדון ביפו, בשיתוף עם "קרן ילדינו"
ועם ארגון אמהות עובדות.

בדמלה פתחנו 3 מועדונים: אחד בשיתוף עם
ויצ"ו, השני - עם ארגון אמהות עובדות והשלישי - עם העיריה.

בלוד ישנם שני מועדונים: אחד בשיתוף עם
ויצ"ו, והשני - עם ארגון אמהות עובדות.

כן נפתחו מועדונים במחנה ישראל, בקריית-ים,
בעכו.

המספר הכולל של מקומות בהם נפתחו מועדונים
מגיע ל-20 - 25. באחדים מהם מתנהל עדיין טשא-וטמן.

מצד "קרן ילדינו" יש בכונות להרחיב את הפעולה,
אבל הם עומדים על העיקרון שכל מקום בו יפתחו מועדון תסתמך לסכת הנוער
בהוצאות הכספיות. הם רואים בזה עידוד של הסדינה לפעולתם וגם סיוע כספי,
אם כי הסתמכותנו בתקציב המועדונים אינה עומדת בשום פרופורציה להשקעות
 שלהם. במועדון במוסררה, למשל, מסתמכת לסכת הנוער ב-75 לירות לחודש
 וראינו "קרן ילדינו" מוציאה על מועדון זה כ-900 לירות לחודש.

שאלת הארגונים השונים בפעולות הנוער.
מגמתנו להסעין את הפעולה בקרב הנוער עד כמה
 שאפשר על טכום הציבור. אין מסרד החינוך יכול לסאת בעול ההוצאות הכרובות
 בקיום פעולה בקרב הנוער שסחוץ לבתי-הספר. צריכה להיות גם תגובה מצד
 הציבור, וזו צריכה להיות אחריותו. אנחנו מנהלים עכשיו פעולות הסברה
 בקרב ארגונים שונים למען יחלצו לפעולה בקרב הנוער. עלי לציין שישנה
 התעוררות די גדולה בקרב הארגונים. הזכרתי כבר את תנועת המוסבים, גם
 בויצ"ו ישנה תהעוררות לבעיה וארגון זה אף הגביר את פעולתו בזמן אחרון.
 כן ישנה התעוררות בקרב ארגון אמהות עובדות וטועצת הפועלות, ובקרב
 ארגון נשים של מזרחי. ישנה התעוררות מסויימת בקרב ארגון נשים ציוניות
 כלליות.

לפי הנתונים שבידי התקציב החדשי של הארגונים
 השונים לפעולה בקרב הנוער בשנת הכספים 1954/55 הוא כדלקטן:
 ויצ"ו - 2390 לירות; ארגון אמהות עובדות - 1583 לירות; ארגון נסי מזרחי
 העולמי - 1835 לירות; "קרן ילדינו" - 1255 לירות; תנועת המוסבים - 520 לירות
 נשים ציוניות כלליות - 25 לירות.

אנחנו רוצים למסור פרטים אלה לארגונים כדי
 לעורה אותם לפעולת-יתר. יתכן כי הארגונים מוציאים למעלה מהסכומים האלה
 ואין אנו יודעים על כך. אין לנו כל כוונה להמעיט את דמות הארגונים,
 אבל אלה הפרטים שידועים לנו. במידה שיסגן טעויות בדצון נתקן אותן.

בכל אופן, התעוררות הציבור לצרכי הטיפול
 בנוער הולכת וגדלה, והיא צריכה להסעין על עידוד שלא ועל הסתמכות מסויימת
 של מסרד החינוך, ההסתמכות אינה חייבת להיות גדולה, אבל היא חייבת להיות.
 בלי זה אין הארגונים מוכנים לפעול.

לשכות נוער מקומיות.
 אחת הדרכים בהם אנו רוצים לבסס את הפעולה
 בקרב הנוער היא על-ידי רשויות חינוך מקומיות, עיריות וטועצות אזוריות
 לפתיחת לשכות נוער מקומיות, אשר תרכונה את כל עבודת הנוער בטקום.
 אנחנו מעודדים רשויות מקומיות לפתיחת לשכות נוער באמצעות הסתמכותנו
 בהוצאות החזקה של לסכת הנוער באחוז ידוע. אנחנו רואים ברכה גדולה

טר מיוחס:

בכך שרשות חינוך מקומית שתחילה לעניין עצמה בשטח זה, מפני שאחד-כך היא מגייסת אמצעים וכחות לפעולה בקרב הנוער והיא מגיעה אף לטוסדות שאנחנו אף פעם לא היינו מגיעים אליהם. לכן כדאי לעודד את רשויות החינוך המקומיות להתחלת הפעולה, והן מפשיכות אחר-כך טכוח עצמן. בתל-אביב, למשל, קיימת לשכת נוער מבוססת. גם בחיפה קיימת העירייה רשת גדולה של מפעלים לנוער. קיימת ישם לשכת נוער ליד מחלקת החינוך, ונוסף לכך קיימת בעיריית חיפה מחלקה לספורט ולנוער הקטורה בטיטריין לראש העיר.

כן קיימת לשכת נוער ליד עיריית פתח-תקווה ובזמן האחרון נפתחו - בעידוד שלנו - לשכות נוער בבאר-שבע, כרמתיים, בחולון וזו הפעם הראשונה גם ליד מועצה אזורית שפיר; כן נפתחו לשכות הנוער במגדל-אשקלון ובעפולה, ישם נטיה לפתיחת לשכות נוער במקומות כמו רחובות, ראשון-לציון, חדרה.

בהצעת התקציב שלנו לשנה החדשה הצענו פעיף הוצאה גדול יותר לפתיחת לשכות נוער מקומיות, והמטרד עודד מאד בקשה זאת. אנחנו רואים ברכה גדולה בפתיחת לשכות נוער מקומיות בארץ כולה, ואם נצליח להגיע בשנה הבאה לפתיחת 20 לשכות נוער באלו נראה בזה התקדמות גדולה.

אכסניות נוער.

גם בשטח זה חלה התקדמות לעומת השנה שעברה. החברים שמעו בוודאי על פתיחת אכסניית נוער בבית-וגן, ואני מבקש מאלה אשר לא ביקרו שם שיסורו ויראו את המקום. אכסניה זאת הוקמה טכספי ארגון הנשים שליד הקונגרס היהודי האמריקאי, והיא מתנהלת על-ידינו ואנחנו נושאים בהוצאות ההחזקה. בחורף מיועדת האכסניה לקורסים לעובדי המדינה. בחודש פברואר תחיל עונת הטיולים של תלמידי בתי-הספר התיכוניים והמטיילים יוכלו לעלות לירושלים ולהתאכסן באכסניה המפוארת הזאת ימים מספר. האכסניה יכולה לקלוט 100 ילדים.

בימים הקרובים עומדת להפתח אכסניה

חדשה בפוריה, שהוקמה מכספים שנתרמו על-ידי טשפת טייבר. עתה מתנהל טשא-ומתן עם המועצה האזורית עמק-הירדן ועם הקרן הקיימת כדי ששני גורמים אלה יקחו על עצמם את החזקה והטיפול באכסניה. לשכת הנוער של מטרד החינוך תישא בחלק מההוצאות והאכסניה תצורף לרשת האכסניות הנמצאות בפיקוחנו.

אכסניה נוספת קיימת ליד רמת-השרופט

והיא נקראת "בית-אחם". המועצה האזורית הרי-אפרים מסתתפת בהחזקת האכסניה. קיימת אכסניה בבאר-שבע ובקרוב עומדת להפתח אכסניה במדרם שתיקרא על-שם נועם גרוסטן. כמו כן, קיימת אכסניה בעין-גדי ע"ט טרה רבינוביץ.

בגליל קיימת אכסניה אחת ליד גשר א-זיו

ובי"א באדר תיפתח חגיגית האכסניה בתל-חי, המהווה חלק מהתכנית הכללית לטיקים המקום. כן ישנה אכסניה בכפר-ויתקין ואכסניה נוספת בעין-חרוד. בסך הכל ישנן בארץ 10 אכסניות.

זוהי לדעתנו התחלה יפה מאד. מפעל

ואכסניות מסתייע על-ידי תקציב הפיתוח שניתן באצעות מטרד המסחר והתעסיה-מרכז התיירות, אשר תומך בהרחבת רשת האכסניות, כי הוח רוואה בהן דרך לפיתוח התיירות העממית.

האכסניות בארץ צודפו לפני שנה לרשת

בינלאומית של אכסניות-נוער ונתקבלו בחגיגות רבה מאד. בארגון הבינלאומי של האכסניות מסתתפות 32 מדינות ובא-כוח הארגון ביקר בארץ. פיתוח האכסניות הוא אחד הדרכים הטובות ביותר לעידוד התיירות העממית ולהפצת ידיעות על מפעל התקומה בישראל.

תקציב הפיתוח לאכסניות ניתן באמצעות

המרכז לתיירות ואנחנו רוצים בעזרת תקציב זה להכניס שיפורים באכסניות הקיימות וגם להגדיל את מספרן. אם בשנה הבאה התקציב לאכסניות יוגדל, יתן מטרד החינוך את התקציב להחזקת האכסניות הקיימות ותקציב הפיתוח יוקדש לאכסניות חדשות. מרכז התיירות טוען כנגדנו, כי תקציב לאכסניות

סדר מיוחס:

המופיע במסגרת תקציב משרד החינוך אינו עומד בכל פרופרוזציה להקצות
הנאות מתקציב הפיתוח, ובלי ספק, כדי לשמור על רמה מסוימת של האכסניות
יהיה צורך להגדיל בעתיד את הטעיף לאכסניות המופיע במסגרת תקציב משרד
החינוך.

במידה שהאכסניות יהיו מרכזים חינוכיים
ללימוד המולדת ויהיה בהם שיכון סתמים, וחדר-אוכל וגם חדר לימודים,
מגמתנו תהיה סטיולי התלמידים בחדשי החורף יבוצעו תוך שהיה של ימים
מספר באכסניות. אני מקווה כי תכנית כזאת תתקבל על-דעת בתי-הספר.
טיולים מסעם הגדול מתוכננים כבר עכשיו בצורה כזאת שהתלמידים ינוחו
באכסניות, אשר מהוות בכל מקום מרכז לטיולים ומסעות.

אנו רואים, איפוא, לאכסניות-הנוער עתיד
חסוב מאוד ב רץ, הן מבחינת קירוב הנוער ליריעת הארץ והן מבחינת פיתוח
תיירות עממית סחוף-לארץ. מסיבה זו יש למפעל האכסניות סיכויים רבים מאוד
להצליח. נוסף לכך, בחדשי הקיץ, יוכלו האכסניות לשמש מקומות לקייטנות
לילדי-עולים, כפי שעשו זאת כבר בתל-חי.

לכל מוסדות הנוער שהזכרתי יסצורך

במספר רב של מדריכים והמוסדות המכינים מדריכים אינם יכולים לספק את הדרישות.

בתל-אביב קיים מכון למדריכי נוער

שנוסד על-ידי מחלקת החינוך של עיריית תל-אביב, בשיתוף עם משרד החינוך.
לפני שנה הוחזק המכון על-ידי שני הגורמים, השנה, לפי הצעת ד"ר אבידור,
הועבר המכון להחזקתה של עיריית תל-אביב, בהסתתפות משרד החינוך ובפיקוחו.
יש לקחת בחשבון שמכון זה יספק מדריכים בעיקר לאזור תל-אביב. במכון לומדים
כיום 22 תלמידים, חלק ניכר מהם בעלי-השכלה תיכונית, שלא כלפני שנה.
רמת הלימודים במכון מניחה השנה את הדעת הרבה יותר מאשר אשתקד. חלק גדול
של התלמידים עובדים אחר-הצהרים בעבודה מעטית.

תכנית הלימודים במכון היא לשנה אחת

וכוללת: פעולות הדרכה בנוער, תולדות תנועות-הנוער, תולדות תנועת הצופים
בארץ ובעולם, יסודות בפסיכולוגיה ובסוציולוגיה, תולדות הציונות, בעיות
האזרחות, הכשרה בכמה מענפי הנופש, ארגון מחקרים, דרסה, סחול, טלאכת-יד.
התלמידים גם יוצאים תוך תקופת לימודיהם לטבוע ימים למחנה בו הם רוכשים
ידיעות בצופינות ובמחנות. תכנית הלימודים כוללת גם עבודה מעטית מודרכת.
ויכול לקרות שתלמיד אשר הצליח בלימודים העיוניים בכל זאת אינו מוכשר
לעבודה בקרב הנוער. גם היציאה למחנה היא חובה.

אני מושב שתכנית הלימודים היא גדושה

למדי. בוגר מכון שהוא גם בעל השכלה תיכונית מקבל אסמכתה של מורה מוסמך,
בוגר מכון שאיננו בעל השכלה תיכונית מקבל תעודה של מורה בלתי-מוסמך.
בצורה זאת אנחנו שואפים להרים את רמת העבודה בנוער.

התכנית השנייה להכנת מדריכי נוער היא

בסלבי ביצוע ראשוניים עדיין. זוהי תכנית להכשרת מדריכים בירושלים בשיתוף
עם בית-הספר לחינוך של האוניברסיטה. בחנוכה נעשה בסיון כדי לרמות אם
יימצאו מועמדים ואם אפשר יהיה לבסס את הקורס על סטודנטים מהאוניברסיטה
ומהסמינרים ירצו להשתלם בשטח זה. אסנם נרסמו 26 מועמדים, אבל הם לא יכלו
לכוא כי הלימודים באוניברסיטה במטכו גם בחנוכה. אך כולם הביעו רצונם
להשתתף בקורס בשעות בהן אין הרצאות באוניברסיטה.

לאחר התייעצות עם המחלקה לחינוך של

האוניברסיטה הוחלט כי ביום ה' הקרוב נקרא לכל המועמדים ונבדוק אם הם
יוכלו להתמיד בביקורים בקורס פעמיים בשבוע. אם כן - ייפתח קורס למדריכים
בשיתוף-פעולה של האוניברסיטה ולשכת הנוער.
אם תכנית זו תצליח יהיה בזה טעום הפצעת
דרך חדשה להכשרת כוחות-ההדרכה בעלי רמה אינטלקטואלית גבוהה לעבודה בקרב
הנוער.

ועדת החינוך והתרבות,
12.1.55

מ.ד.

בחיפה היינו רוצים לערוך קורס למדריכי
נוער בסיתוף עם הסמינרים.

מר מיוחס:

בחיפה בעטה בטיון לפתוח מכון להכשרת
מדריכי נוער בסיתוף עם המחלקה לתרבות של ההסתדרות הכללית. את המכון רצו
לפתוח בפנימיה. משרד החינוך הגיע בכוונות לשתף-פעולה, לבדוק את המועמדים
ולהכין תכנית. דבר זה הוא בנחיצות גיטוסיים עדיין. אם יימצאו מועמדים
מתאימים אפשר יהיה לפתוח את הקורס.

שמענו מד"ר זיו כי החינוך התיכון מקיף
30% מהנוער בגיל 14 - 17. מה מספר

ד. כפריית:

בני-הנוער הנמצאים בטיפולה של לשכת הנוער?

לפי החישובים שלנו, המפעלים
של לשכת הנוער לסוגיהם מקיפים כ-50,000
בני-נוער, בתוכם 22,000 ילדים במפעל הקייטנות בחודשי הקיץ. אם נפחית
מספר זה, נראה כי הלשכה מטפלת ב-30,000 בני-נוער, אך לא אוכל לומר
כמה מהם הם למעלה מגיל 14.

מר מיוחס:

אני רוצה להודות למר מיוחס על סקירתו
ויחד עם זאת לבקשו כי החומר עליו בנה

היו"ר ש. פרסיץ:

את הטקירה ייסדר גם לנו.

היטיבה נועלה בשעה 10.45.